

Esimies Esa Jokinen (014) 622 311, Juho Hämäläinen (014) 622 275, Minna Lounasvuori (014) 622 308, Juha Mäkinen (014) 622 299. Uutispäivystys: (014) 622 311, sähköposti: pulssi@keskisuomalainen.fi, faksi: (014) 622 405, osoite: Pulssi, PL 159, 40101 Jyväskylä. Menot: Maisa Jokilahi, Tuula Lähtinen (014) 622 306, sähköposti: menot@keskisuomalainen.fi.

2. TIISTAI jouluukuuta

Anelma, Unelma. Ortodoksisen kalenterin mukaan: Auvo, Mira, Mirka, Salomo. **Huomenna:** Vellamo, Meri. Ortodoksisen kalenterin mukaan: Sauvo. **Aurinko** nousee tänään Jyväskylässä klo 9.14 ja laskee klo 14.59.

Päivän sana

Henki ja morsian sanovat: "Tule!" Joka tämän kuulee, sanokoon: "Tule!" Joka on janoissaan, tulkkoon. Joka haluaa, saa lahjaksi elämän vetä. ILM. 22:17

50 vuoden takaa

Lippukysymys on aiheuttanut Ahvenanmaan maakäräjille suurta päänsärkyä. Asia on monimutkaistunut sen johdosta, että jälleen on esitetty uusi ehdotus – nyt jo 7:s järjestyksessä. Maanantaina tehty ehdotus sisältää, että Ahvenanmaan uudesta lipusta tulee Ruotsin valtakunnan lipun kaltainen muutoin, paitsi, että punainen risti liitetään keltaiseen. Kysymystä käsitellään nyt lakineuvostossa, missä mielipiteet ovat voimakkaasti hajaantuneet.

Lukijan runot

Oi kumpu oisin mä pieni nalle niin kappertaisin peiton alle. Tekisin sinne pienen pesän, tuntisin lämmön ja tuoksen kesän. Tulokoon vaan sitten tuisku ja tuuli, vemyysi haukotukseen huuli. Sielläpä olisi lokoisa olo, pehmeä peitto ja tyynyssä kolo. Keoäaseen asti kellää saisin välillä masua rapsuttaisin. ANU VINNURVA Jyväskylä

Kuljen joulukuun hämärässä. Missä lumi nyt piilotelee? Mutta ei mitään hätää tässä – joulouoista kurkistelee.

Minä siivoan, leivon ja neulon sukut lämpimät odottamaan. Lapsat kohta jo maailmalta tulevat niitä sovitamaan.

Minä pehmeän hämärän kaapuun laitän lahjat uneksimaan. Joulutaaton lämpö pian saapuu, ei siis murhetta ollenkaan. ANNE JOUTSISJÄRVI Hartola

ONNITTELUT JA PERHEUUTISET

Ilmoitukset: (014) 622 133, ilmoitukset@keskisuomalainen.fi, faksi (014) 622 380, tiedustelut (014) 622 188

1.10.2003 syntyi Jesselle pikkusisko, joka sai 30.11. kasteessa nimen **Netta Emilia Vilhelmiina**. kastoi: Maritta Tynkkyneen sylkkummi: Viivi Heinoenen kummit: Virpi Määttä Tiina Heinie Jari Nikonen Onnelliset vanhemmat Tiia ja Henry Manninen

PARHAIMMAT ONNITTELUT

Tekniikan tohtori JONI-KRISTIAN KÄMÄRÄINEN
T.Kotijoukot

Ps. Kiitos mukavista juhlista Lappeenrannassa

Miina Elsa Lyydiä Heinonen

Syntyi reippaaseen joukkoomme Toivakassa 1.11.03
Ilä Tervetulleeksi toivottaa koko suku

Lentäjä nostaa jalkansa lennon ajaksi pussiin, joka on kiinnitetty liitimeen. Ohjaus tapahtuu painopistettä muuttamalla. KUVA: VESA LAPPALAINEN

Liitäen arjen yläpuolella

Riippuliittäjä taistelee painovoimaa vastaan etsimällä nousevia ilmapirtauksia. Hän nauttii hiljaisuudesta ja vapauden tunteesta taivaalla korkeuksissa.

JYVÄSKYLÄ
Reeta Salminen

Oletko koskaan katsonut kadehtien lintuja, jotka ponnahtavat oksalta ilmaan ja liitävät vapaana taivaalla? Riippuliittäjät ovat. Heille ei ole riittänyt pelkkä lintujen ihailminen, vaan he ovat keksineet keinon päästä pilvien keskelle ilman moottoria. Koko laji syntyi kuulemma aikanaan siivekkäiden esimerkin myötä.

Ihminen rakensi itselleen siivet, riippuliitimen. Edelleenkin riippuliittäjä ei pysy ilmassa siipiään räpyttämällä, vaan kerran ylös noustuaan vajoaa hiljalleen kohti maan pintaa. Liidin on kangaspäällysteinen pinta-ala, jonka liittäjä pyrkii ohjaamaan paikkaan, jossa ilma nousee ylöspäin. Tällaisesta termiikkisä kutsutaan nosteen löytymiseen pitää liittäjää ilmassa. Termiikkien löytäminen on riippuliittäjän haave ja haaste. – Tämä on taistelua painovoimaa vastaan, korkeuden tavoittelua. Taivaalle päästyään lintuja ei tarvitse katsoa kadehtien. Enemmänkin välillä tulee vilkaistua, että onko lentävä lintu nosteessa, vai räpyttääkö se siipiään, tunnistaa kuutisen vuotta riippuliittoa harrastanut Virpi Nieminen.

Variometri kertoo lennon korkeuden sekä nousu- tai laskunopeuden. Tässä kuvassa käynnissä on laskeutuminen. Vesa Lappalainen lentää 750 metrin korkeudessa. Nopeutta on 41 km/h ja lento laskeutuu kaksi metriä sekunnissa. KUVA: VESA LAPPALAINEN

– Huippuhetkiä luonnon ystävälle ovat tilanteet, joissa pääsee lentämään yhdessä todellisten ilmojen herrojen, lintujen, kanssa, toteaa lapsesta saakka ilmailua harrastanut Vesa Lappalainen. Riippuliittäjä hänestä tuli pari vuosikymmentä sitten.

Lappalainen kertoo lentäneensä samassa nosteessa yhdessä parinkymmenen korpikotkan kanssa ja tuojatonta uteliaasta parven van-

hempaa yksilöä suoraan silmiin. Hän on lentänyt myös muutamia kurjen kanssa lähes siipi siivessä kiinni ja seurannut merikotkan lentoa vain muutama metrin päästä. Haukkoja hän kertoo tapaavansa kesäisin usein lähietäisyydeltä. – On upeata, kun saa olla osana äänentöntä lentämistä muiden taitureiden joukossa. Linnut eivät häiriinny riippuliitimestä, jos se vain ei ole niiden pesän lähellä. Liidin ei ole linnuille luonnollinen vihollinen, joten ne käyvät korkeintaan uteliaisuuttaan katsomassa sitä läheltä ja sitten näyttävät, kuka on noston kuningas, Lappalainen kuvailee.

Lyhystä liu'usta tuntien lentoon

Riippuliittoa ei siis tarvita moottoreita, vaan suotuisat sääolosuhteet. Lentäjän lihasvoima, liitimen painopisteen muuttaminen, kääntää lennon suuntaa. Lento alkaa mahdollisuuksien mukaan korkealta ja avoimelta rinteeltä, jota pitkin lentäjä juoksee saadakseen ilmaa siipien alle. Suomen olosuhteissa moottorivoimaa käytetään startissa hinatessa lentäjä korkeuksiin. Riippuliittäjän urakehitys alkaa yleensä kokeneen kouluttajan seurassa, kussilta tai yksityisessä opetuksesta. Ensimmäiset liidot nostavat

Riippuliittäjä on lentäessään yksin pilvien keskellä. Näkyvät ja kokemavat huikeat, mutta niin on myös vastuu lennon onnistumisesta. Kuvassa Kari Suhonen. KUVA: VESA LAPPALAINEN

vain muutaman metrin korkeuteen sen jälkeen, kun ollaan opiskeltu teoriaa ja tekniikkaa. Alussa liitto on käytännössä katsoen liuku ylhäältä alas. Pikkuhiljaa termiikkien etsiminen alkaa sujua ja liittoon saadaan pituutta ja kestoa. Lajissa voi myös kilpailla usealla eri tavalla.

– Ensimmäinen yksinlento oli jännittävä. Siinä vasta tajusi olevansa koko hommassa vastuussa itse. Tuntuu hienolta, kun jalat irtosivat ensimmäisen kerran maasta. Yhtä lailla termiikin löytäminen on nyt myöhemmin huippukohta, kertoo noin vuosi sitten lajin pariin tiensä löytänyt Timo Aittokoski. Hän haaveilee jonakin päivänä saavansa kilpailaa haastavassa taitoliidossa ulkomailta.

– Lentäminen kokonaisuudestaan on upeaa. Tunne on mahtava, kun on ilmassa, hän jatkaa. Myös Virpi Nieminen kertoo erään huippukokemuksen lajin parissa olleen sen aivan ensimmäisen lennon, vaikka lentokokenemusta on jo kertynyt paljon. – Korkeutta tulee alussa lisää vähän kerrallaan ja koko ajan näkee enemmän ja enemmän, Nieminen kuvailee. Hän kertoo lajista löytävän jatkuvasti uusia haasteita ja kertoo, että konkariharrastajakin pohtivat samoja kysymyksiä ilmassa pysymisen vaikeudesta. Niemi-

erityisen huimapäinen harrastus. Tottakai tässä ollaan korkealla ja haetaan tiettyjä huippu- ja haasteita, mutta laji vaatii pidemmän päälle paljon tietoa ja taitoa sekä kykyä havainnoida ympäristöä. Kovin monelle pelkät liu'ut eivät kauaa riitä.

– Riskitekiäjätkin on, mutta ne huomioidaan. Huonoissa olosuhteissa ei yksinkertaisesti lähdetä lentämään, Virpi Nieminen puhuu.

Laji ei vaadi harrastajalta mitään erityisiä kykyjä tai ominaisuuksia. Se vaatii kohtuullista kuntoa, ulkoilmissa viihtymistä, halua oppia uutta sekä erityisesti aikaa ja kärsivällisyyttä. Kiinnostus sääopin asioihin on eduksi. Riippuliittoa seuran järjestämä kurssi antaa eväät lajin harrastamisen aloittamiseen.

Pitkävuoren Liitäjät järjestää kurssin vasta-alkajille vuoden 2004 alussa. Kurssi pitää sisällään teoriaosuuden, tekniikkaharjoittelua, noin 10 tandemlentoa sekä 40 itsenäistä lentoa seuran välillä. Kurssin hinta on 1000 e. Sen ikäraja on 15 vuotta. Kurssista pidetään infotilaisuus torstaina 10.12. kello 18.00 Agoran Alfa-salissa.

RIIPPULIITO: TERMIKKIEN METSÄSTYSTÄ

nousevia ilmapirtauksia eli termiikkkejä. Suomessa nousevat normaalisti 1,5–2 kilometrin korkeuteen. • Tekniikka on voimaa tärkeämpi lennon jokaisessa vaiheessa. • Riippuliidossa kilpailaan matkalennossa pyrkimällä lentämään mahdollisimman pitkä matka. Reittilennossa pyritään lentämään mahdollisimman nopeasti annettu reitti läpi. Reitin varrelle jääneet sojittuvat lentomatkan mukaan. • Vapaan matkalennon Suomen ennätys on 309 kilometriä. • Jyväskylän seudun liitoseurassa, Pitkävuoren Liitäjissä, riippu- ja varjoliidon harrastajia on muutama kymmeniä. Jämsästä löytyy maakunnan toinen liitoseura, Sisäsuomen Riippuliitajat. Suomessa riippuliittäjiä on viitisensataa, joista lentolupa on parilla sadalla.

Idols-ohjelman finalistit selvillä

HELSINKI
STT

Idols-ohjelman kaksi viimeistä finalistia valittiin viime perjantaina: katsojat äänestivät jatkoon kaarinalaisen Victoria Shuidifonyan ja kemilolaisen Christian Forssin.

Muut Idols-finalistit ovat Jani Wickholm, Hanna Pakarinen, Antti Tuisku, Sonja Nurmela ja Anniina Karjalainen.

Idols-kisan finaalit alkavat Helsingin Messukeskuksessa 12. joulukuuta. Kaikki viisi finaali-lähetystä nähdään suorana lähetyksenä. Idols-voittaja selviää 9. tammikuuta.

Miss Maailma -ehdokkaista lyödään vetoa

Keskisuomalainen

Suomen Johanna Hynninen ei tule menestymään Kiinassa järjestettävissä Miss Maailma -kisoissa. Näin veikkaa vedonlyöntitoimisto Centrebet, joka antaa Hynniselle kertoimeksi 67.00. Mitä pienempi kerroin on, sitä suuremmalla todennäköisyydellä edustaja vedonlyöntitoimiston mukaan menestyy.

Centrebetin ykkösuosikki on Miss Universum -kisoissa kolmanneksi sijoittunut Etelä-Afrikan Cindy Noll (11.00). Toimisto luottaa Suomen edustajan vetovoimaisuuteen reilusti vähemmän kuin muiden pohjoismaisten kaunotarten.

Miss Norjan kerroin on 15.00, Miss Tanskan 26.00 ja Miss Ruotsin 41.00. Kärkipäähän suosikkeja ovat Norjan ja Etelä-Afrikan lisäksi Miss Kanada, 13.00, Miss Irlanti, 15.00 ja Miss Sveitsi, 15.00. Maailman kauneimman titteli selviää 6. joulukuuta.

– Miss Universumin toisen perintöprinssessa, eteläafrikkalaisen huippumalli Cindy'n äly ja kauneus saavat minulta polvet veteliksi, sanoo Centrebetin pesispialisti Mark Worwood. Centrebet-vedonlyöntitoimisto on perustettu 1992 ja se on kotoisin Australiasta.

TULOKSET

KETUNAJON IDÄN VALINTA, OUKOKUMPU
1) uros Jysky om. Markku Juntunen lisämi 82,25 AVO 1, 2) u Mankarin Sulo om. Tarmo Leinonen Laukaa 75,75 AVO 1, 3) K-XX Korpijon Rokki om. Janne Montonen Haukivuori 73,75 AVO 2, 4) u Nuoskan Viki om. Vesa Turunen Mikkeli 72,75 AVO 2, 5) u K-XX, XX Rekkum om. Pekka Räsänen Tuusniemi 71,50 AVO 2, 6) u Riijhojen Sylyvi om. Isto Hartikainen Siilinjärvi 36,50 AVO 0, 7) u Lemppäimäen Pontto om. Immonen Markku ja Haatainen Katja Lievestuore 33,25 AVO 0, 8) u Kuusäteen Rike om. Jukka Laine Äänekoski 33,00 AVO 0, 9) u Repokarjan Toka om. Vesa ja Katja Turunen Mikkeli 23,00 AVO 0.

KANSALLINEN 125 TIKKAA, SUOMENIIRI:

Järj. Sävini Tikka ry.
Miehet: MM: 1) Pekka Kettunen NoTi 1040, 2) Seppo Lehtonen TampT 1039, 3) Allan Himanen MST 1031, 4) Jaakko Koskela KaTi 1028, 5) Pekka Kokko KJT 1020, 6) Tapio Kempainen KTS 1014.
NA: 1) Urpo Rantanen JST 996, 2) Kosti Varsaluoma ITK 995, 3) Risto Järvinen TampT 995, 4) Esa Yli-Villamo KJT 983, 5) Erkki Rautiainen PaTi 977, 6) Unto Rintala KJT 971, 7) Erkki Koli TuTi 953, 8) Toivo Siekkinen TuTi, 9) Alpo Jusella HyvTi 933, 10) Arvo Haltunen PaavT 929, 11) Olavi Nokelainen JST 912.
MC: 1) Jouko Niskanen TampT 928, 2) Marko Latva-Kiskola SaTi 906, 3) Erkki Alho UT 905, 4) Unto Suominen UT 893, 5) Seppo Salo Y-ST 887, 6) Arvo Uitto KJT 872.

Naiset: NA: 1) Liisa Hakomäki AST 1010, 2) Kerstin Wikström NoTi 1003, 3) Mervi Heino SaTi 1000, 4) Sirkka Hyönönen KTS 975, 5) Terttu Syrjälä KTS 972, 6) Marjatta Koskela ITK 967, 7) Riitta Rautiainen PaTi 948, 8) Riitta Hietanen NoTi 943, 9) Tanja Riihimäki KTS 938, 10) Seija Pirttimäki SaTi 930, 11) Iona Friman RT 898, 6) Marjatta Heinonen JST.
Nuoret: NA: 1) Miika Paussu TampT 919, 2) Henri Honkonen KTS 875, NuB: 1) Jani Valkonen KTS 837, 2) Tomi Kalevo SaTi 814, 3) Petteri Hietanen NoTi 800, 4) Joonas Valkonen KTS 689, 5) Joni Virmalainen KTS 608, 6) Karri Kokkonen MST 562.
Joukkueet: Miehet: 1) Siisä-Suomen Tikka 971, 2) Kauhaajon Tikka 944, 3) Turun Tikka 911, 4) Nokian Tikka 908, 5) Jämsän Seudun Tikka 878, Naiset: 1) Salon Tikka 557, 2) Karstulan Tikka 556.
Nuoret: 1) Karstulan Tikka 512.